

Kitle iletişim araçlarının temel işlevi, bir yandan eğlendirirken, öte yandan gerçeğe dayalı sorunlara çözümler getirebilmek, eğitmek ve toplumda belli değerlerin yerleşmesine yardımcı olmaktır.

İletişim araçları arasında en yaygın olan televizyon, hem çocuğumuzun hayatında hem bizim hayatımızda önemli yer almaktadır. Bizi eğlendirmekte, bilgilendirmekte, yönlendirmekte, doğrusuyla yanlışıyla etkilemektedir.

Doğru kullanıldığı taktirde televizyon aile ve okul yanında çocuğumuzun üçüncü eğitmenidir. Çünkü çocuğun zihinsel gelişimine ve dil gelişimine olumlu katkılar sağlayan, eğlendirirken öğreten önemli bir araçtır. Kısacası doğru zamanda doğru programlar, aşırı izlenmemek kaydıyla çocuğun gelişimine olumlu katkı sağlar.

Ülkemizde yapılan bir araştırmaya göre okul çağındaki çocukların ders ve ödev yapmanın dışındaki zamanlarının % 77.3'ünü televizyon izlemeye ayırmaktadır. Oyun oynamaya ayırdıkları zaman ise % 11 dolaylarındadır.

Çocukların % 98.9'u televizyon izlemektedir. Okul öncesi dönemde olan 3-6 yaş grubundaki çocukların %100'ü televizyon izlemektedir. % 48'i günde 3-5 saatini, % 38'i 1-2 saatini, % 2'si 9-10 saatini ve % 1.1'i 12 saatten fazla televizyon izlemektedir.

Yapılan bir başka araştırmada günde iki saatten fazla televizyon seyreden 18-24 aylık bebeklerin yarısının, iki saatten az izleyenlerin %31'inin dil gelişiminde gecikme olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu çocukların kişisel ve sosyal becerilerinde de gecikme meydana geldiği belirlenmiştir.

Aşırı televizyon izleme okuma başarısı başta olmak üzere, akademik başarıyı düşürmektedir. Özellikle üç yaşından küçüklerin televizyondan uzak durması çok önemlidir. Televizyonunun yalnızca görsel

algıya hitap eden doğasının, beynin sağ yarım küresinin dille ilgili bölgenin gelişimini engellemektedir. Dil gelişimi için gerekli olan işitsel dikkat ve algılama süreçlerinin gelişmesine çok ihtiyaç duydukları bir dönemde, küçük çocukların televizyondaki görsel uyarımın etkisiyle daha da görselleşmeleri o dönemin ihtiyaçlarına pek uygun değildir. Dil gelişimini tamamlamış çocukların da günlerini televizyon başında geçirmeleri sözel becerilerini kısıtlayıcı etkiler yaratmaktadır.

İnsan televizyon izlerken pasif bir konumdadır, çok fazla çaba harcamasına gerek yoktur. İzlediği filmleri, reklamları veya tartışma programlarını etkileme, yönlendirme gücü yoktur. Kısacası kişi başka insanların yaşadığı veya anlattığı olaylara seyircidir. Televizyon izleme süresinin çok uzun olması kişinin hayata seyirci kaldığı bu zaman diliminin uzaması anlamına gelmektedir. Bunun sonucu olarak düşünce gücünün gelişiminin olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Televizyon yayınlarına bakıldığında yetişkin dizisi olarak yayınlanan senaryoların çok azı dışında, konuların ve anlatımın 5 ile 9 yaş arasına hitap ettiği görülmektedir.

Televizyon çok kullanıldığında, insanlar arası iletişimi de etkilenmektedir. Bundan en fazla çocuklar etkilenmektedir. Bu kitle iletişim araçları çocuklara hem belirli oyuncakları dayatmakta hem de onların sosyal gelişimlerini engellemektedir.

Televizyonu sürekli izleyen çocuğun akranlarıyla olan ilişkileri olumsuz etkilenir, zaman içerisinde ekran bağımlısı olan çocuk arkadaşlarından uzaklaşabilir, sosyal gelişimi gerileyebilir.

Aşırı uyarıcı öğelerle donatılmış çocuk programları beynin dikkat bölgesini etkileyecek şekilde ayarlanmıştır. Çocuk uzun süre televizyon seyredip bu aşırı uyaranlara alıştığında hafif uyaranlara dikkatini veremediği için böylesi programlar onun oyunlarında ve sosyal ilişkilerinde sıkılmasına yol açabilmektedir.

Ebeveynler televizyonu zaman zaman çocuğu oyalamada bir araç olarak kullanabilir. Ancak bu

kullanım çok fazla olduğunda diğer bir ifadeyle çocuk çok fazla televizyon izlediğinde oyalama aracı olmaktan çıkıp çocuğun gelişimini olumsuz etkileyen bir araca dönüşür.

Klip ve reklam gibi alışkanlık yaratan TV programlarının yemek yedirme ve uyutma amaçlı kullanılması da anne çocuk ilişkisini olumsuz etkilemektedir.

Çocukların severek seyrettiği her şey onlara uygun değildir. İzlenecek programı seçmek, seçilen programları izlemek, bir program bittiği zaman televizyonu kapatabilmek gerekir.

Çocuğu şiddet içeren programların zararlarından korumak için ailenin işbirliği önemlidir. Anne babaya düşen görev televizyon programlarını önceden inceleyerek, çocuğun seyredebileceği programları belirlemektir.

Anne babalar çocuklarının televizyon izleme saatlerini kısıtlandırarak izlememesi gereken programlarda onları ekran başından uzaklaştırarak, kendileri de televizyon izlemekten vazgeçip örnek olarak konuyu çözümlene çabaları harcamalıdır.

Kaçınılması gereken bazı programlarda anne baba ya da diğer yetişkinlerin konuyla ilgili doğru açıklama yapması gerekmektedir. Çalışmalar çocukların birlikte oldukları büyüklerin çocukların etkilenmesini değiştirebildiğini göstermektedir. Konu üzerinde yorum yapmak, konuyu çocukla konuşmak televizyonun etkilerini istenen yönde değiştirmek için önemli bir davranıştır.

Örneğin Çocuk televizyonda şiddete tanık olmuşsa seyredilen programı onunla paylaşmak duygularını ifade etmesine fırsat vermek, şiddet eyleminin çocuk üzerindeki etkisini aza indirir.

Bunun dışında diğer zamanlarda da televizyon seyredirken çocuğa mümkün olduğu kadar eşlik

edilmelidir. Çünkü çocuk televizyonda her gördüğüne inanmamayı, tartışarak kabul etmeyi ve kendi mantık süzgecinden geçirmeyi anne babasından öğrenir.

Diğer yandan çocuklara uygun olmayan programları çocuklarıyla birlikte seyredip sonrada onlara çatan anne babalar, kendi sorumsuzluğunu paylaşacak birilerini arıyor demektir.

Televizyondaki şiddet görüntülerinin çocuklarda şiddete eğilim yaratıp yaratmadığı sık tartışılan konulardan birisidir. Bu soruya yapılan araştırmaların verdiği cevap TV'de yer alan şiddet görüntülerinin şiddeti doğurmaktan ziyade şiddeti pekiştirdiği yönündedir. Dolayısıyla bu görüntüler şiddet gören ve şiddete tanık olarak büyüyen çocuklar için şiddet eğilimini daha da arttırmaktadır. Bu gün şiddet içinde büyüyen çocukların sayısının giderek arttığı düşünülürse, TV'deki şiddetin olumsuz etkisini küçümsemeyecek boyutta olduğu söylenebilir.

Çocuklarının televizyon programına ilgilerinin, anne babalarının ilgilerine paralellik gösterdiği görülmektedir.

Televizyon evin bir köşesinde sürekli açık durmamalı, akşamları eve gelince yapılacak ilk iş televizyonu açmak olmamalıdır.

Televizyon yatak odalarında ve mutfaklarda da bulundurulmamalıdır.

Anne babalar zaman sınırlamasını sadece çocuğa değil kendilerine de getirmelidir.

Ebeveynlerin televizyonu bütün günlerini geçirecekleri bir araç olarak değil sadece günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri çeşitli konularla ilgili bilgi ve izlenimler edinmesine yardımcı olacak, gündelik sıkıntılardan bir süreliğine uzaklaşıp dinlenmelerini sağlayacak bir araç olarak görmeleri gerekmektedir. Bu nedenle televizyon kullanımında yetişkinlerin gerekli düzenlemeler yapmaları, bu konuda bazı kurallar

koyarak çocuğun bu kurallara uymasını sağlamalarını kolaylaştırmaktadır.

TV'de zararı olmasa da yararı da bulunmayan programları izlemek bile gerçekte zarardır. Çünkü gelişimin çok önemli olduğu bu yaşlarda herhangi bir şeyden yarar görmemek zarardır.

Televizyon tutsaklığından kurtulmak için bilinçli televizyon izleyicisi olmak gerekir. Bu çerçevede okul öncesi çocuklar için en fazla bir saat, okul çağı çocukları için ise bir buçuk saat televizyon seyretmek yeterlidir.

Çocuğun televizyonu dengeli seyredebilmesi ev içinde ve ev dışında başka seçenekler sunmakla mümkündür. Ebeveynler çocukları için televizyonun yerine geçebilecek spor, okuma, eğitici hobiler gibi uğraşılara çocukların zaman ayırmalarını sağlamalıdır.

Yapılacak bir çok sıkıcı işin altında bunaliyor bile olsanız, çocuğunuza televizyon izlemenin yerine geçebilecek ilginç oyunlar bulmalısınız. Bir araştırmaya göre, günde on dakika bebeklerine yüksek sesle kitap okuyan anne babaların çocuklarının kitap okunmayan bebeklere göre daha fazla sözlü iletişim kurdukları görülmüştür.

Çocuklar kendileri hakkında karar almakta gerçek anlamda sorumlu değildir. Bu nedenle onları yanlış yapma hakları vardır. Ama anne babaların yanlış yapma hakkı, özellikle de çocuklarına yönelik çok fazla değildir. Çünkü çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişmesinin sorumluluğu anne babalardadır.

Kaynaklar:

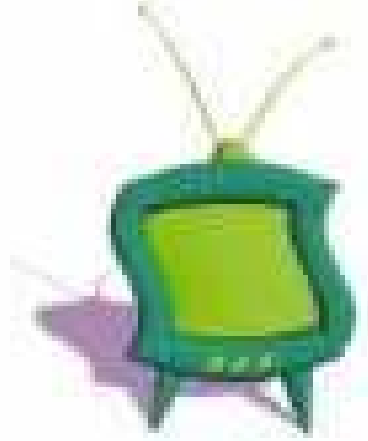
Yazgan, Y. (2003). Düşe kalka büyüme, İstanbul: Epsilon yayıncılık, 75-90.

Yavuzer, H. (2003). Çocuğu tanımak ve anlamak, İstanbul: Remzi Kitapevi, 76-77.

Tuzcuğlu, N. (2005). Anne baba olmanın altın kuralları, İstanbul: Milliyet Kitaplığı, Sayfa:153-154.

Mamak Rehberlik ve Araştırma Merkezi

ÇOCUK

VE

TELEVİZYON

Tel: 0 312 368 25 45 & 368 10 40

www.mamakram.com